

โครงการสถานีเกษตรแปลงปิ่น ณ ราชบุรี

แบบสรุปผลลัพธ์ที่ 39(ก6:ว3:ป2) : รูปแบบการวัด/ประเมินผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

เป้าประสงค์ข้อ : 2. เกิดโมเดลระบบเศรษฐกิจอาหารชุมชนโดยการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
วัตถุประสงค์ข้อ : 3. เพื่อเสนอรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนอาหารผ่านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนที่มีความมั่นคงด้านอาหาร
กิจกรรมที่ : 6. การออกแบบระบบฐานข้อมูล/เครื่องมือรองรับการออกแบบ “ระบบเศรษฐกิจชุมชน”

1. หลักการ :

เป็นการออกแบบเครื่องมือและพัฒนานวัตกรรมรองรับการขับเคลื่อนต้นแบบบูรณาการระบบอาหารตลอดห่วงโซ่ และโมเดลระบบเศรษฐกิจอาหารชุมชน ด้วยการศึกษาวิจัยสังเคราะห์ต้นแบบบูรณาการระบบอาหารตลอดห่วงโซ่ (ขั้นตอน/เงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง) โดยเน้นการสังเคราะห์ต้นแบบเชิงบูรณาการกลุ่มผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค/บริโภคในพื้นที่/เครือข่าย และช่องทาง (ระบบ/รูปแบบการเชื่อมโยง) เพื่อนำสู่การเสนอรูปแบบ/ระบบเศรษฐกิจอาหารชุมชน กระบวนการ และแนวทางการพัฒนา/ต่อยอดสู่ความยั่งยืน รวมทั้งการออกแบบเครื่องมือวัดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนด้วยการนำรายได้จากการจัดส่งผลผลิตตามช่องทางต่าง ๆ และการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต ฯลฯ มาออกแบบเป็นเครื่องมือกำกับติดตามเพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนฯ

2. วัตถุประสงค์ :

2.1 เพื่อสร้างรูปแบบการวัด/ประเมินผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

3. วิธีการ :

3.1 การเก็บ/รวบรวม/วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจชุมชน

3.2 การออกแบบระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจชุมชนอาหาร

3.3 การสังเคราะห์ช่องทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

3.4 การพัฒนาต้นแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนเชิงบูรณาการกลุ่มผู้ผลิตสู่แหล่งบริโภค

3.5 การถอดบทเรียนรูปแบบการประกอบการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่

3.6 การสังเคราะห์แนวทางเพื่อพัฒนา/ต่อยอดสู่ความยั่งยืน

3.7 การสังเคราะห์/บูรณาการเครื่องมือวัดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล : การเก็บ/รวบรวม/วิเคราะห์/สังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบการวัด/ประเมินผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

5. สิ่งที่ศึกษา/กลุ่มเป้าหมาย/ตัวแปรที่ศึกษา : รูปแบบการวัด/ประเมินผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

6. ระยะเวลา : ม.ค. – ส.ค. 2022/2565

7. ผลการถอดองค์ความรู้ : การวัดและประเมินผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย

- สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
- สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
- มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีของชุมชนภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วม โปร่งใส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ
- สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการชุมชน
- สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน
- การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งตลอดไป
- มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน นักธุรกิจนักวิชาการ และอื่นๆ ในลักษณะการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก

3. มีกระบวนการกำกับติดตามที่ดี สำหรับวิสาหกิจชุมชน น.อักษณีสถานีเกษตรแบ่งปัน มีกระบวนการกำกับติดตามโดยนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยร่วมมือกับเครือข่ายนักวิจัย และแกนนำชุมชน โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) การสร้างทีม/ชุมชน (Community) เป็นการสร้างทีม/ชุมชน ที่มีวัตถุประสงค์ แนวคิด ร่วมกัน
- 2) การลงมือปฏิบัติ (Practice) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผน ข้อตกลงของทีม/ชุมชน
- 3) การสะท้อนคิด (Reflection) เป็นการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาการปฏิบัติ
- 4) การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถนะของทีม/ชุมชน
- 5) การพัฒนาเครือข่าย (Network Development) เป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

ทั้งนี้ เพื่อให้การกำกับติดตามดังกล่าวดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารออนไลน์ คือ แอปพลิเคชันไลน์ โดยการตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อการประชุมกำกับติดตาม การถ่ายภาพการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้ที่ประชุมรับทราบ และช่วยกันพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้น ให้เป็นมาตรฐาน ตามที่ตกลงไว้ในมติที่ประชุม โดยมีทีมนักวิชาการ นักวิจัย และแกนนำชุมชน ร่วมกันประชุมเพื่อกำกับติดตามในทุกๆ 2 อาทิตย์

8. **หมายเหตุ :** เชื่อมโยงกับการศึกษาวิจัยเพื่อออกแบบและสังเคราะห์โมเดลเศรษฐกิจชุมชนด้วยการขับเคลื่อนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ผลลัพธ์ที่ 36)